Tietopalvelut, tutkimusyksikkö

22.9.2021

Diaari 106/010/2021
DARK 21/010/105

Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 15.9.2021 (HE 107/2021)

Talousvaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta.

Kela toimittaa ohessa asiantuntijalausunnon, jonka se on toimittanut hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 15.9.2021. Kela ilmoittaa ystävällisimmin, ettei sillä ole muuta lausuttavaa.

1 Asiantuntijalausunto

Kokonaisuutena tarkasteltuna Kela kannattaa apteekkitoimintaan ehdotettuja muutoksia, koska ne voivat parantaa lääkkeiden saatavuutta ja palvelujen saavutettavuutta. Kannatettavia muutoksia ovat erityisesti uusien apteekkien perustamiseen ja apteekkareiden vaihdostilanteiden sujuvoittamiseen liittyvät muutokset sekä apteekkien uusien palvelumuotojen mahdollistamiseen ja pelisääntöjen luomiseen liittyvät muutokset. Kela korostaa, että kaikessa lääkejakelun kehittämisessä on kuitenkin aina huomioitava myös suorakorvausmenettelyn toimeenpano ja asiakasnäkökulma, ja näitä näkökulmia Kela tuo esiin lääkealan tiekartan mukaisessa kehittämistyössä. Vuonna 2020 korvattavia lääkkeitä osti 3,73 miljoonaa henkilöä ja lääkekorvauksia maksettiin 1 635 miljoonaa euroa. Muutosten huolellinen valmistelu ja vaikutusten arviointi on tärkeää, koska pienetkin liikahdukset voivat aiheuttaa suuria seurannaisvaikutuksia asiakkaiden määrän ja kustannusten volyymin vuoksi.

Yleisellä tasolla Kela kannattaa kilpailun lisäämistä, jos sen kautta voidaan saavuttaa kustannussäästöjä sairausvakuutukselle. Kela kiinnittääkin huomiota siihen, että mahdollisuus itsehoitolääkkeiden alennuksille on rajattu ehdotetussa lääketaksa-asetuksessa apteekin kanta-asiakkaille ja pohtii, onko perusteltua, että apteekissa on eri hinta eri asiakkaille. Tarkoittaisiko tämä esimerkiksi sitä, että apteekki voisi periä eri hinnan silloin, kun itsehoitolääkkeen kustannus tulee käytännössä maksettavaksi sairausvakuutuksesta tai toimeentulotuen maksusitoumuksella.

Lääketoimialaa kehitettäessä tulee arvioida kehittämistoimien mahdollinen vaikutus lääkehuollon toimivuudelle, lääkkeiden hyvälle saatavuudelle ja lääkitysturvallisuudelle sekä varmistaa, että toimet tukevat rationaalisen lääkehoidon periaatteita. Lääketoimialaa tulee kehittää siten, että se olisi erityisesti asiakkaiden kannalta laadukasta, turvallista, yhdenvertaista ja ymmärrettävää. Kela pitää tärkeänä, että itsehoitolääkkeiden hintakilpailun toteutumista ja sen vaikutuksia mm. lääke- ja lääkitysturvallisuuteen, farmaseuttiseen neuvontavelvollisuuteen sekä lääkkeiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen seurataan. Keskeistä on lisäksi pohtia, miten ja kenen toimesta seuranta tapahtuu. Kelan arvio on, että ehdotetun muutoksen vaikutukset lääkkeiden hintoihin jäävät melko vä-

häisiksi. Silti on tärkeää, että muutoksen mahdollisia vaikutuksia seurataan jo asian periaatteellisuuden vuoksi mutta etenkin jos muutos on ensimmäinen askel mahdolliseen laajempaan lääkkeiden hintakilpailun sallimiseen.

2 Allekirjoittaja

Toimeksi saaneena

Kati Sarnola, erikoistutkija, Kelan tutkimus, Tietopalvelut, Kansaneläkelaitos